

Adela Petrović¹

KORUPCIJA U JAVNOJ UPRAVI

Uvod

Odnos prava i morala predstavlja jedno od ključnih pitanja razumevanja društvenih odnosa. Posmatrajući njihov međusobni odnos često se postavlja pitanje koji je od ova dva skupa društvenih pravila, stariji. Da li je to pravo ili moral? Postoje različita gledišta, ali se sa većom sigurnošću može se reći da je moral starija kategorija od prava, baš zbog toga što su postajali periodi razvoja ljudskog društva u kome su društveni odnosi bili uređeni moralom. Pitanje problema korupcije, koje se vezuje za ljudsko društvo od samog njegovog nastanka, svoje rešenje dobija ne samo kroz pozitivno pravnu regulativu, već i kroz moralne kategorije, a to znači prvenstveno u sopstvenom samounutrašnjem sagledavanju, jer smo svi posebni i jedinstveni kao ličnosti. Slobodne ličnosti koje mogu, na prvom mestu, da razvijaju i menjaju same sebe, u pozitivnom ili u negativnom pravcu.

Definicija korupcije ima veoma mnogo, mada svaka u svojoj sadržini ukazuje na slične, čak i iste principe. Definiciju korupcije koju je dao **Vito Tanci** (Vito Tanzi), smatramo kao najsadržajnije. Prema njoj, korupcija postoji ukoliko dođe do namernog narušavanja principa nepristrasnosti pri donošenju odluka u cilju prisvajanja neke pogodnosti.² Definicija Svetske banke je takođe široko zastupljena. Tu se korupcija predstavlja kao zloupotreba javnih ovlašćenja radi sticanja privatne koristi. Ovakav način definisanja korupcije vezan je za javna ovlašćenja, tako da se korupcija vezuje za državu, njene poslove, državnu intervenciju na tržištu i postojanje javnog sektora.³ Zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije, R. Srbije u članu 2.

¹ Studentkinja Fakulteta za evropske pravno-politikološke studije, Novi Sad. E-mail: adel91ns@hotmail.com

² *Definicija korupcije . Korupcija u Srbiji. Beograd: Centar za liberalno-demokratske studije*

Preuzeto sa: http://www.acrima.net/public_docs/Korupcija_u_Srbiji_2001.pdf

³ *Definicija korupcije . Korupcija u Srbiji. Beograd: Centar za liberalno-demokratske studije*

Preuzeto sa: http://www.acrima.net/public_docs/Korupcija_u_Srbiji_2001.pdf

definiše korupciju kao “odnos koji se zasniva zloupotrebom službenog, odnosno društvenog položaja ili uticaja, u javnom ili privatnom sektoru, u cilju sticanja lične koristi ili koristi za drugoga”.⁴ Mada je prva definicija korupcije superiornija, definicija Svetske banke omogućava eksplicitnije shvatanje korupcije u javnom sektoru, koji je izuzetno značajan, temeljni element, državnog aparata. “Birokratije su stvorene da obavljaju javne poslove. Ali, čim se birokratija uspostavi, ona razvija autonoman duhovni život i počinje javnost posmatrati kao neprijatelja.” (Brooks Atkinson).⁵

Korupcija u javnoj upravi

Iako korupcija oduvek postoji, njeno teorijsko objašnjenje nije uvek bilo zadovoljavajuće. Tako neoklasični model (dominirao u ekonomiji od 1930-ih do 1980-ih) tvrdi da sistem cena deluje neograničeno i automatski usmerava resurse, informacija je potpuna, nema distorzija, uključujući korupciju. Zato je bilo potrebno odabrati teorijski pristup koji omogućava da se korupcija realistično sagleda. Jedan od pogodnijih pristupa je institucionalni, zato što uzima u obzir pravila igre i sistem podsticaja, a dopušta mogućnost njihove promene, pa i degeneracije.

Korupcija se odnosi na akta u kojima se koristi moć javnog položaja za ličnu dobit, na način koji nije u skladu sa zakonitim pravilima igre, drugim rečima, korupcija je korišćenje diskrecione moći u zamenu za nezakonito obeštećenje. Javno mnjenje pod pojmom korupcije podrazumeva vrlo različite društvene pojave, kao što su organizovani i privredni kriminal, neefikasna vlast i posledice takve vlasti, zloupotreba službenog položaja, povreda ravnopravnosti u vršenju privrednih delatnosti, monopolističko ponašanje, primanje i davanje mita. Korupcije se u većini slučajeva javlja u javnom sektoru, usled pritiska tržišta, podsticaja gubitka i dobiti, i slabije kontrole zaposlenih. Korupcija je prisutna, znatno manje, i u privatnom sektoru, kako u

⁴Agencija za borbu protiv korupcije, Zakon o agenciji za borbu protiv korupcije, član 2, stav 2.

Preuzeto sa: http://acas.rs/sr_cir/zakoni-i-drugi-propisi/zakoni/zakon-o-agenciji.html

⁵ Poup Džeremi, Antikorupcijski priručnik: Suprotstavljenje korupciji kroz sistem društvenog integriteta, Poglavlje 2, Anatomija korupcije .

Preuzeto sa: <http://www.antikorupcija.ba/images/antikorupcijski-prirucnik-2011.pdf>

firmama tako i njihovim udruženjima. Privatni sektor se pojavljuje i prepoznaje i kao jedan od inicijatora koruptivnih procesa u javnom sektoru.

Prilike za korupciju su posebno pogodne u državnom sektoru, a najčešće su u vezi sa porezom, carinama, akcizama, zabranama, ograničenjima, dozvolama i licencama, monopolima, ograničenim ponudama, različitim režimnim cenama, osiguranjem i reosiguranjem, javnim nabavkama, procenama štete i sl.

Politička korupcija predstavlja zloupotrebu poverene vlasti - javnog ovlašćenja u privatne svrhe, koju politički lideri vrše sa ciljem da uvećaju moć ili bogatstvo. Ona je prepreka transparentnosti u političkom životu, a u etabliranim-tradicionalnim demokratijama neretko podriva veru u politiku i poverenje u političke partije. U tranzicionim zemljama, sa krhkim demokratskim tradicijama i nerazvijenim institucijama podriva i samu veru u demokratiju kao politički poredak. Uzroci političke korupcije, neposredni faktori su: obimna pravna regulativa i izdavanje različitih vrsta administrativnih dozvola i odobrenja, nejasni poreski propisi, koji iziskuju druge procedure i česte kontakte građana i poreskih službenika, vladavine odluke u sferi javne potrošnje, investicionih projekata i ekstrabudžetskih sredstava, obezbeđivanje dobara i usluga po cenama nižim od tržišnih, sistem finansiranja političkih partija. Posredni faktori su: kvalitet činovničkog aparata, visina zarada u javnom sektoru, kazneni sistem i kaznena politika, institucionalni mehanizmi kontrole, kao i kontrola od strane javnog mnjenja i medija, transparentnost pravila, zakona i procedura, kakav primer pružaju najviši državni zvaničnici i politički lideri.

Problem korupcije se javlja u sferi morala i ekonomije. Korupcija nije stvar karaktera, već rezultat racionalnog ponašanja i odgovora ljudi na podsticaje koji proističu iz datih pravila igre. Korupcija je loša, jer podriva javni i privatni moral, i dovodi do pljačke klijenata i nezakonitog bogaćenja. *“Čemu normalan rad i poslovanje, ako se ciljevi mogu ostvariti zaobilazno putem korupcije”*.

Korupcija nije nužno socijalno neprihvatljiva i nemorlana. Čak i u državama sa vrlo niskim stepenom korupcije postoji običaj davanja bakšiša kelnerima ili manje svote da bi se dobio bolji sto u restoranu (SAD, Švedska, Finska). Ovakav oblik korupcije naziva se sitnom korupcijom i spada u prihvaćene oblike. Ona podrazumeva da nema prethodnog slaganja dve strane o iznosu i zvaničnik neće odbiti da obavi uslugu ako ne dobije nadoknadu (čiji je nivo uglavnom vrlo nizak).

Korupcija je kao lopovska aktivnost, ne stvara, već preraspodeljuje i koristi resurse u neproduktivne svrhe, pored toga ona povećava transakcione troškove, destimuliše ulaganja i smanjuje ekonomski rast.

Demokratija, velika državna potrošnja i populizam političara su odlično okruženje za korupciju. Političari javno osuđuju korupciju, ali se u realnom svetu snažno oslanjaju na nju, jer im je vrlo korisna, ako ostane neotkrivena. Primeri političke korupcije su brojni - navešću tri za koje smatram da su veoma bitni za Srbiju, jer u velikoj meri podstiču korupciju i usporavaju demokratske procese i reforme.

Finansiranje političkih stranaka je bez ikakve sumnje i dalje jedan od gorućih problema koji se odvija netransparentno i mimo kontrole i pod korupcijskim velom finansijskih krugova moći. Tela koja su zadužena za praćenje izbora i za izveštaje o izborima, a koja su formirana na nivou lokalnih uprava, pokrajinskih i republičkih skupština, znači temelja javnih zakonodavnih i upravnih institucija, nakon poslednjih majskih izbora na svim nivoima, uključujući i predsedničke, ne oglašavaju se i čine da ovi izborni procesi, uprkos Zakonu o finansiranju političkih stranaka, imaju netransparentan ishod!

Za Srbiju je, nakon poslednjih izbora najkarakterističniji oblik korupcije “*trgovina*” poslaničkim mandatima. Takozvano *prekomponovanje lokalnih samouprava i gradskih skupština* u nekim slučajevima je posledica prebega iz jedne odborničke grupacije u drugu (primer Zrenjanina i Bača), ali treba imati u vidu da je odbornik sam vlasnik svog mandata i da je pitanje prebega ne samo interesno-korupcijsko pitanje, već i moralno i/ili ideološko.

Promene koje nastaju sa promenom većine i menjanjem vlasti nisu samo individualne već su i političke i ove dve stvari ne treba izjednačavati, iako i u tim slučajevima dolazi do trgovine (mesta u javnim preduzećima), pa se praktično cele odborničke grupe pojedine partije opredeljuju prema “*plenu*” i na izvestan način pod okriljem politike i navodno “*viših ciljeva*“, imamo na delu političku korupciju, uglavnom manjih političkih partija, koja je posebno vidljiva u slučajevima kada su „*tas na vagi*“ i kada su u poziciji da ucenjuju.

U prethodnim skupštinskim sazivima na svim nivoima od opština, gradova, do pokrajinske i republičke skupštine, uprkos mišljenju Ustavnog suda o nespojivosti funkcija u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti, veliki broj poslanika i odbornika je ignorisao očigledne primere

sukoba interesa i nespojivost funkcija, koji su značajno negativno uticali na procese donošenja i sprovođenja odluka skupština, izvršnih organa, vlada, te rada imenovanih lica u javnim preduzećima u kojima su osnivači opštine, gradovi, pokrajina i republika.

Da bi se reforme sprovele treba rešiti tri važne prepreke u funkcionisanju opštinskih i građanskih uprava, a to su:

1. Višak zaposlenih - usled viška zaposlenih i straha od gubitka posla, većina zaposlenih u lokalnim organima vlasti se protivi bilo kakvim ozbiljnim reformama;
2. Nekvalifikovanost za moderan rad - značajan deo zaposlenih u lokalnim organima vlasti nije u stanju da se uključi u rad reformisane opštine sa elektronskom vladom. Deo bi mogao da se prekvalifikuje, ako to želi; objektivno to želi samo mali broj zaposlenih;
3. Korupcija - značajan deo zaposlenih u lokalnim organima vlasti je navikao na prihode od mita i računa ih kao sastavni deo ličnog budžeta. Malo ko hoće dobrovoljno da se odrekne tog dodatnog “*dohotka*”, koji bi nestao sa sprovođenjem ozbiljne reforme.

Tri navedene prepreke su ujedno i glavni razlozi zbog čega je u Srbiji od 164 opštine reformisana samo jedna, u koju su uveli jedinstveni šalter za sve poslove, elektronsku vladu, alarmni program za kašnjenja i slično (Indija), a, u oko 40 drugih opština napravljene su tek parcijalne reforme (Zrenjanin, N. Beograd, Šabac, Vranje, ...).

Borba protiv korupcije na nacionalnom nivou podrazumeva aktivnosti više subjekata, državnih organa, međunarodnih institucija, nevladinog, privatnog, civilnog sektora i medija. Preventivno delovanje podrazumeva prepoznavanje rizika nastanka ove pojave kako bi se ona efikasno sprečila. Akcenat je na podizanju nivoa javne svesti o značaju borbe protiv korupcije i na podsticanju većeg učešća građana i institucija u suprotstavljanju ovom značajnom društvenom problemu.

Borba protiv korupcije mora biti temeljan, organizovan, dugotrajan i postepen proces primene osmišljenih i sistemski definisanih mera za sprečavanje i suzbijanje korupcije koje počivaju na zakonima. Državi je potrebna postepena, sistematska i sinhronizovana borba protiv korupcije. Na korupciju kao društvenu rak ranu ukazuju stavovi građana, deklarirani prioriteti političkih stranaka i analize međunarodnih organizacija koje ovu pojavu pomno prate i analiziraju. Pošto je prosto nemoguće utvrditi razmere korupcije, za procenu njene

rasprostranjenosti i ukorenjenosti koriste se permanentna istraživanja javnog mnjenja i analize percepcije korupcije. Po utvrđenom postojećem stanju, dizajnira se strategija, definiše antikorupcijski postupak, zatim sledi njegovo sprovođenje. U međuvremenu treba posmatrati, vrednovati, analizirati, menjati i prilagođavati sve činjenice koje doprinose uspešnoj antikorupcijskoj borbi. Donošenje novih zakona, njihova usklađenost i standardizacija, kao i njihovo dosledno sprovođenje i sadejstvo biće temelj te borbe.⁶

U sistemima u kojima se poštuje vladavina prava to bi radilo pravosuđe, tačnije tužilaštvo, a ne ministar odbrane ili koordinator bezbednosnih službi. Pravosudni sistem je jedan od najvažnijih elemenata, ali i najslabija karika u lancu borbe protiv korupcije. Stanje je mnogo gore nego pre takozvane *reforme pravosuđa*, jer kao posledicu imamo nestabilno sudstvo, nezavršenu i pretumbanu mrežu sudova, tužilaštvo podložno političkom uticaju, policiju koja odraduje svoj posao koliko procenjuje da treba i sve se dešava bez sadejstva čitavog pravosudnog sistema.

Postavlja se pitanje da li je ovo čemu smo svedoci, istinska borba protiv korupcije, da li je to ono što građani priželjkuju ili je kampanjska-medijska borba protiv korupcije sa ciljem da bi se zadobila što veća politička popularnost i vaninstitucionalno koncentrisala moć represivnog aparata?

SWOT analiza antikorupcijske borbe u Srbiji

Kroz SWOT analzu antikorupcijske borbe u Srbiji, sa elementnima PEST analize (*Political, Economic, Sociocultural and Tehnological Factors*) lociraćemo neke faktore koji ovoj borbi daju snagu i otvaraju šanse u budućnosti i istovremeno da ukažemo na slabosti borbe protiv korupcije i na opasnosti koje nam prete :

⁶ Borbu protiv korupcije u Srbiji predvodi prvi potpredsednik Vlade i ministar odbrane Aleksandar Vučić, koji je istovremeno i koordinator bezbednosnih službi Srbije. On preko medija najavljuje i pokreće otvaranje predmeta koje je od Srbije odavno tražila Evropska Unija, pre svega slučajeve 24 sporne privatizacije, ali i druge. Takođe, najavljuje hapšenja, oglašava se pre istražnih organa i tužilaštva. Iako je borbi protiv korupcije Vučić dao lični pečat, ona nikako ne sme da bude samo njegova i lična. Klima koja se stvara u pojedinim medijima, poput Kurira, je donošenje presuda u javnosti pre suđenja. Utiska smo da opšta hajka i prozivke ovu započetu antikorupcijsku borbu više remete i delom je umanjuje, nego što joj pomažu!

Snaga antikorupcijske borbe – STRENGTHS

1. Percepcija korupcije je značajno porasla kod građana Srbije u odnosu na period od pre dve – tri godine (CESID&UNDP istraživanje - Stav građana Srbije prema korupciji, kao najveći problem korupciju vidi 15% građana);
2. Podrška javnog mnjenja Srbije antikorupcijskoj borbi (isto istraživanje - 25% građana smatra da se nivo korupcije smanjio, istovremeno direktan kontakt sa korupcijom, u periodu oktobar - decembar 2012, imalo je 8% građana);
3. Vraćanje poverenja u državne institucije (isto istraživanje, Agencija za borbu protiv korupcije sa 13% iz 2012 u proleće, na 26% u decembru, sudstvo sa 24% na 37%);
4. Prisutna deklarativno izražena politička volja za borbu protiv korupcije, ali i značajna javna volja građana (u istraživanju 32% ispitanika smatra da je Vlada Srbije na dobrom putu u borbi protiv korupcije);
5. Ekonomski napredak i izlazak iz krize nezamisliv bez antikorupcijske borbe

Slabosti antikorupcijske borbe – WEAKNESSES

1. Kampanjski pristup antikorupcijskoj borbi;
2. Politički populizam jača vaninstitucionalnu moć političkih stranaka i jača njihov uticaj;
3. Izborni zakon gde su poslanici i odbornici vlasnici mandata omogućava lakši uticaj finansijskih centara moći na donošenje zakona i odluka;
4. Nedovoljni kapaciteti i znanja organa koji nadziru primenu zakona;
5. Ne sprovedene reforme u skladu sa EU standardima i zahtevima iz Rezolucije Evropskog Parlamenta;
6. Više od dva meseca Agencija za borbu protiv korupcije bez direktora u jeku antikorupcijske borbe;
7. Nesprovedene izmene i dopune Zakona o korupciji koje već više meseci čekaju na Vladu Srbije i Skupštinu;
8. Zakon o zaštiti uzbunjivača je manjkav i ne pruža zaštitu građanima koji korupciju prijave, od 38 građana koji su u 2012. godini tražili zaštitu od Agencije za borbu protiv korupcije, po osnovu ovog zakona, svega 11 je zaštićeno;

9. Partokratija nije eliminisana u kadrovskim rešenjima i to je vidljiva prepreka u anti-korupcijskoj borbi;
10. Korupcija je hronično i dalje najprisutnija, kako navedeno istraživanje navodi, kod lekara, policije i u državnoj upravi.

Šanse antikorupcijske borbe – OPPORTUNITIES

1. Doneti Novi Zakon o korupciji u skladu sa EU praksom ili izmeniti i dopuniti postojeći Zakon i uskladiti ga sa Krivičnim zakonikom, Zakonom o krivičnom postupku, Zakonom o sudovima, Zakonom o poreklu imovine, Zakonom o izvršenju i obezbeđenju i drugim zakonima. Očekuje se donošenje i usklađivanje 11 Zakona do proleća 2013, kao i donošenje Strategije za borbu protiv korupcije;
2. Institucije osnažiti Zakonima i profesionalnim, a ne partijskim kadrovima i precizno definisati represivna ovlašćenja tužilaštva, sudova i policije;
3. Omogućiti nezavisno delovanje Državne revizorske institucije – DRI;
4. Dosledno primenjivati Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja;
5. Javnu odgovornost nosilaca političke vlasti, u smislu zloupotreba politike i političke funkcije i trgovanje sa političkim uticajem, primanje mita, nepotizam, neprijavlivanje imovine, konflikt interesa i slično, sankcionisati na zakonski transparentan način, ali i druge, bez kojih nema korupcije, a koji u njoj učestvuju (u pomenutom istraživanju 71% građana veruje da se jedino strogim sankcijama država može izboriti sa korupcijom, a čak 79% su se izjasnili za stroge kaznene mere);
6. Pokrenuti moralnu obnovu društva i obavezati sve koji u tome treba da učestvuju, od javnog medijskog servisa, preko obrazovnih institucija do nevladinog sektora, da sistemski i sistematski podržavaju antikorupcijsku borbu (u istraživanju, 41% građana očekuje da će nivo korupcije u 2013. biti manji);
7. Afirmisati svet rada i vrednosti koje postoje u svakoj državi koja je uspela da očuva stabilnu srednju klasu i porodične vrednosti.

Opasnosti antikorupcijske borbe - THREATS

1. Predizborno-izborna kampanja političkih stranaka na vlasti, u očekivanju dostizanja ciljnog rejtinga neophodnog za izbornu pobedu (prema navedenom istraživanju čak

- 41% građana misli da će ove godine nivo korupcije biti manji, tako da je ovaj podatak moguće tumačiti i u kontekstu manipulacije u cilju dostizanja rejtinga, sve dok ga stvarnost i političari ne demantuju);
2. Korišćenje antikorupcijske borbe kao sredstva u skretanju pažnje od teško rešivih problema koje nosi ekonomska kriza i nezaposlenost;
 3. Da se svesno previdi kontrola finansijskih tokova i načina finansiranja političkih stranaka do sledećih izbora;
 4. Da birokratsko-partokratski aparat vlasti nastavi da parazitira nad državom i institucije podređuje sebi;
 5. Da se iz dnevno političkih i komercijalnih razloga, kroz nesprovođenje Zakona o krivičnom postupku, po zahtevima EU, nastavi sa progonom vlasnika i zaposlenih u privatnim preduzećima. Čuveni član 359 o zloupotrebi službenog položaja, prisutan jedino u Srbiji, je preimenovan u član 234 kojim se ne definiše krivično delo, i praktično se oko 5000 građana iz privatnih firmi bez kvalifikacije i dalje goni na osnovu nedefinisane zloupotrebe odgovornog lica. Jedan od potencijalno najvećih izvora korupcije i manipulacije javnošću;
 6. Da se tužilaštava adekvatno i profesionalno ne osposobe i ne dobiju neophodna znanja, tehničke kapacitete i ljudske resurse za pokretanje postupka tužilačke istrage, na osnovu prakse i zahteva iz EU;
 7. Da socijalno nezadovoljstvo nekontrolisano eksplodira i još više potisne institucionalno nejaki državni aparat; da političari iskoriste previranje za nove političke obračune, a ne za rešavanje antikorupcijskih i ekonomskih problema Srbije.

Srbija je po analizama Transparency International za 2011. godinu, bila na 78 mestu (u odnosu na 2010. godinu pala je za osam mesta, bila je na 86. mestu), na osnovu indeksa percepcije korupcije (sa 3,5 pala je na 3,3) od ukupno 183 zemlje. U 2012. godini smo, od 178 zemalja obuhvaćenih istraživanjem, po indeksu percepcije korupcije zadržali 78 mesto, i podelili ga sa Kolumbijom, Lesotom, Peruom, Kinom i Grčkom! Glavni problemi u percepciji korupcije su nedovoljna reforma pravosuđa, kršenje antikorupcijskih zakona, vaninstitucionalna moć političkih stranaka, koje utiču na rad javnog sektora, netransparentan proces donošenja odluka, nepotrebne procedure i nedovoljni kapacitet i znanja organa koji nadziru primenu zakona.

Korupcije je zato nepoželjna društvena pojava, koja dovodi do slabljenja poverenja građana u rad uprave, gubljenja poverenja građana u vlast i zakone koji se donose, kao i način sprovođenja donetih zakona. Pojava korupcije narušava osnovna demokratska prava, kao što su jednakost građana prema institucijama, otvorenost u procesu donošenja odluka kao i javnu odgovornost.

The Criminal Law Convention on Corruption, Saveta Evrope, kaže u svojoj preambuli: *"Korupcija ugrožava vladavinu prava, demokratiju i ljudska prava, podriva dobru vladavinu (good governance), pravičnost i društvenu pravdu, uništava nadmetanje, sprečava ekonomski razvoj i ugrožava stabilnost demokratskih institucija i moralnih osnova društva."*⁷

Zaključna razmatranja

Ako je društvena i privredna stabilnost olakšavala korupciju u prošlosti, a nestabilnost je usled krize podstiče u sadašnjosti, postavlja se pitanje šta treba da se učini? Uprkos dramatičnim promenama društava u tranziciji, jedna važna još uvek nepremostiva prepreka je ostala – izostala je iskrena privrženost vladavini prava! Odgovor država u tranziciji, uključujući i Srbiju, treba da bude temeljna reforma pravnog sistema i preuređenje institucija. Uostalom to je jedan od preduslova priključenja Europskoj Uniji. Pojednostavljivanja i planovi zasnovani na tržištu i liberalizaciji privrede ne mogu da reše probleme, ali strukturne društvene reforme i reforma morala moraju da budu deo budućeg rešenja! Iskorenjivanje korupcije zato jeste opšte prihvatljiv cilj, jer taj proces jača vladavinu zakona, osnažuje demokratiju i institucije, privlači strane investitore, promovise rast i stvara nova radna mesta podstičući konkurentnost zemlje. Za to je pre svega potrebna politička volja i opšti konsenzus koji neće biti samo deklarativan, već istinski! Neophodno je definisati Strategiju za borbu protiv korupcije. Strategiju treba utemeljiti zakonima. Razviti i podsticati zdravu konkurenciju, pojednostaviti pravila i smanjiti regulaciju, javne nabavke učiniti uistinu javnim, dostupnim i proverljivim, obezbediti potpuni pristup informacijama od javnog značaja, kreirati set antikorupcijskih i poreskih zakona koji će ove

⁷ Criminal Law Convention on Corruption - Council of Europe (Krivično-pravna konvencija o korupciji- Savet Evrope).

Preuzeto sa: <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/173.htm>

processe do kraja ispratiti u realnosti, ograničiti državnu potrošnju i istovremeno omogućiti nezavisnost državne revizorske institucije, a prisilu i sankcije ostaviti tek na kraju sprovođenja antikorupcijskog postupka uz neprestano posmatranje, vrednovanje, prilagođavanje, menjanje i traženje kvalitetnijih rešenja.

Literatura

Agencija za borbu protiv korupcije: http://acas.rs/sr_cir/zakoni-i-drugi-propisi/zakoni/zakon-o-agenciji.html

Jovanović M, *Politička korupcija*: www.ius.bg.ac.rs

Malešević Lj, *Kazna i za korupciju ispod 1,5 milion dinara*, Dnevnik, 22.01.2013, Novi Sad

Ministarstvo pravde i državne uprave- Nacionalna strategija za borbu protiv korupcije: <http://www.mpravde.gov.rs/lt/articles/borba-protiv-korupcije/nacionalna-strategija-za-borbu-protiv-korupcije/>

Radosavljević D, *Osnovi javne uprave*, Novi Sad, 2008.

Transparency international: <http://www.transparency.org/>

Transparentnost Srbija: http://www.transparentnost.org.rs/index_s.htm